

Л. В. Ільченко-Сюйва,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри економічної політики та врядування,
Національна академія державного управління при Президенті України
ORCID.ID 0000-0002-8433-562X

О. П. Слюсарчук,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної політики та врядування,
Національна академія державного управління при Президенті України
ORCID.ID 0000-0002-3544-2402

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.10.109

СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

L. Ilchenko-Syuyva,
Ph.D. (PA), Associate Prof., Associate Prof., Department of Economic Policy and Governance,
National Academy of Public Administration, Office of the President of Ukraine

O. Slyusarchuk,
Ph.D. in Economics, Associate Prof., Associate Prof., Department of Economic Policy and Governance,
National Academy of Public Administration, Office of the President of Ukraine

SOCIAL RESPONSIBLE INVESTMENT AS A DRIVER FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Соціально відповідальна інвестиційна діяльність у сучасних умовах може стати одним із чинників досягнення сталого розвитку, оскільки дає можливість поєднати економічну, соціальну та екологічну складову (основних векторів сталого розвитку).

У дослідженні розглядається суть інвестиційної діяльності, соціально відповідальної інвестиційної діяльності та соціального інвестування. Окреслено відмінності між соціальним та соціально відповідальним інвестуванням та наведено методи соціально відповідальної інвестиційної діяльності. Досліджено світовий досвід соціального відповідального інвестування та наведено проблеми розвитку соціально відповідального інвестування в контексті державного регулювання інвестиційної діяльності та діяльності фінансових посередників.

У статті досліджено роль інвестиційної діяльності у досягненні Цілей сталого розвитку. Проаналізовані завдання інвестиційної діяльності у реалізації цих цілей та досягнення сталого розвитку держави.

The transition towards sustainable development policy making of Ukraine in social, economic and environmental sphere requires changes of the approaches in policy implementation that will be focused on social effects and impacts.

Public vision of the development of Ukraine until 2030 takes into account such goals as welfare and public health that will be achieved through the innovative development of the Ukrainian economy that is based on sustainable use of natural resources. Moreover economic growth will be based on the so called "green economy" model that in turn can be achieved by enforcing social responsible investment.

Under current conditions the social responsible investment may be one of the most efficient and effective drivers for sustainable economic development because give a unique opportunity to combine economic, social and environmental components (main vectors of the sustainable development).

The article is focused on the role of the investment activity in achieving goals of sustainable development and the analysis of main tasks of the investment activity in implementation of these goals:

- 1) ensure high rate of economic development;
- 2) guarantee formation of necessary scope and optimal structure of investment recourses that will be used in economic, social and environmental sphere;
- 3) efficient use of natural resources, protection of the environment and prevention of climate change.

The authors consider the essence of investment activity, social responsible investment and social investment, focus on differences between social and social responsible investment and provided methods of social responsible investment. Also, the article highlights the growing role of social responsible investment in leading countries (on example of the USA and Germany) and well as bring in light some problems for promoting social responsible investment in Ukraine.

It was stressed that the development and institutionalization of social responsible investment foresees the rethinking of the role of government regulation and revision of functions of public authorities with regard to investment procedures and investment activities as well the government regulation of the financial intermediaries' functioning.

Firstly, as soon as the main driver of the social responsible investment is non-bank financial intermediaries it is vital to ensure their corresponding and relevant functioning in order to maintain appropriate social responsible investment. Secondly, following principles of ecology-society-governance (ESG principles) foresees that all line ministries will follow the same rules and procedures with regard to investment activities (e.g. use the same approach in investment project NPV analysis on the basis of capital asset pricing model).

Ключові слова: інвестиційна діяльність, соціально відповідальна інвестиційна діяльність, соціальне інвестування, сталий розвиток, цілі сталого розвитку.

Key words: investment activity, social responsible investment, social investment, sustainable development, goals of sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сьогодні для України надзвичайно актуальними є питання забезпечення обґрунтованого (сталого) економічного розвитку та якнайповніше використання практик (серед яких і державне регулювання економічних процесів) країн ЄС на українських теренах. Для досягнення сталого розвитку надзвичайно важливо гармонізувати три взаємопов'язані елементи: економічне зростання, соціальну інтеграцію та охорону навколишнього середовища, які мають вирішальне значення для добробуту окремих людей та суспільств. Однією з важливих сфер, на які акцентується увага і в країнах-членах ЄС, і в Україні є інвестування. Поєднання інвестицій та отримання позитивного соціального ефекту з точки зору інвестиційної теорії стає можливим завдяки соціально відповідальній інвестиційній діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Поєднання концепцій сталого розвитку і соціально відповідального інвестування у вітчизняній науковій літературі практично не досліджене. Зробив спробу розглянути водночас ці концепції Шкура І.С. [9], але його дослідження загалом присвячене соціально відповідальному інвестуванню без акценту на цілі сталого розвитку.

Отже, невирішеними залишаються питання щодо визначення ролі соціально відповідальної інвестиційної діяльності у досягненні сталого розвитку та реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР).

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням дослідження є окреслити суть та роль соціально відповідальної інвестиційної діяльності у реалізації цілей сталого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інвестиційна діяльність завжди перебуває в центрі уваги економічної думки, оскільки є однією з найголовніших умов економічного зростання, технічного оновлення та піднесення виробництва, реформування національної економіки, зростання добробуту населення. Нераціональне використання інвестицій приводить до заморожування виробничих потужностей і скорочення обсягів валового внутрішнього продукту країни.

Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій — у широкому та вузькому розумінні.

У широкому розумінні інвестиційна діяльність — це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку [4, с. 1]. У вузькому розумінні інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення.

Також інвестування розглядають як економічний процес, основною метою якого є використання тимчасово вільних грошових активів для розвитку та примноження основних економічних об'єктів, забезпечення розвитку бізнесу, де основна увага зосереджена на збільшенні капіталу [2].

Отже, передумовою інвестиційної діяльності є наявність джерел фінансування, до яких відносяться заощадження домашніх господарств; нерозподілений прибуток та амортизаційні кошти підприємств; кошти державного бюджету, які залишаються після здійснення видатків на державне споживання; іноземні заощадження.

Однак з урахуванням концепції обгрунтованого економічного розвитку, загальна концепція якого передбачає необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Тобто необхідність врахування при орієнтованому на прибуток інвестуванні екологічних, етичних, соціальних аспектів. А відтак інвестиції можуть здійснюватися не тільки з метою збільшення економічного та фінансового ефекту, а й з метою примноження суспільного блага, що в сукупності стимулює і реалізує позитивні суспільні зміни. У такому випадку мова йде про соціальне інвестування або соціально відповідальне інвестування (надалі — СВІ) [2].

Говорячи про сьогодення та реалізацію концепції сталого розвитку, варто підкреслити, що остання отримала характер науково-теоретичного та політичного підґрунтя подальшого розвитку людської цивілізації. Нові Цілі сталого розвитку (надалі — ЦСР) 2030, які ґрунтуються на восьми Цілях розвитку тисячоліття, включають 17 цілей [8], реалізація яких прямо чи опосередковано стосуються соціально відповідальної інвестиційної діяльності. Аналізуючи вплив інвестиційної діяльності на реалізацію ЦСР, можна констатувати її значну роль практично в усіх цілях.

Ціль 1. Подолання бідності в усіх її формах та усюди. Передумовою для подолання бідності є економічне зростання, яке має пряму залежність з інвестиціями. Для реалізації цієї цілі необхідне створення на національному, регіональному та міжнародному рівнях надійних стратегічних механізмів, враховують інтереси бідноти і гендерні аспекти, для сприяння прискоренню інвестуванню в заходи щодо ліквідації бідності.

Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства. Одне із глобальних завдань, сформульоване з метою реалізації цієї цілі полягає у збільшенні інвестування, у тому числі шляхом активізації міжнародного співробітництва, в сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження й агропропаганду, розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення потенціалу країн у галузі сільськогосподарського виробництва.

Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх в будь-якому віці. Невід'ємною частиною цього процесу повинні стати інвестиції в наукові дослідження і розробку вакцин з метою забезпечення якісної імунізації населення з використан-

ням інноваційних препаратів; упровадження інноваційних підходів до діагностики захворювань для зниження передчасної смертності населення.

Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. Ця ціль передбачає зокрема інвестування в матеріально-технічне забезпечення шкіл та запровадження інноваційних підходів навчання.

Ціль 5. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток. Одне із глобальних завдань, сформульоване з метою реалізації цієї цілі полягає у активному використанні вискоєфективні технології, зокрема інформаційно-комунікаційних, для сприяння розширенню прав та можливостей жінок, що потребує значних інвестицій у цю сферу.

Ціль 6. Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх. У цьому сенсі важливим є підвищення якості води за допомогою зменшення забруднення, ліквідації скидання відходів і зведення до мінімуму викидів небезпечних хімічних речовин та матеріалів, скорочення вдвічі частки неочищених стічних вод і значного збільшення масштабів рециркуляції та безпечного повторного використання стічних вод у всьому світі, що потребує значних інвестицій у цю сферу.

Ціль 7. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх. Для реалізації цієї цілі необхідно заохочувати інвестиції в енергетичну інфраструктуру і технології екологічно чистої енергетики, а також розширити інфраструктуру та модернізувати мережі для забезпечення надійного та сталого енергопостачання на основі впровадження інноваційних технологій.

Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх. Інвестиції суттєво впливають на сукупний попит, обсяг національного виробництва, зайнятість та створюють основу для економічного зростання у майбутньому, що в макроекономіці називається ефектом мультиплікатора.

Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям має за мету, зокрема, модернізацію інфраструктури і переобладнання промислових підприємств на ширше застосування чистих та екологічно безпечних технологій, а також підтримка розробок, досліджень та інновацій, що потребує значного розміру фінансування, в тому числі за рахунок інвестицій.

Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів передбачає, зокрема, інвестування в очисні технології та поведіння з відходами з метою зменшення негативного впливу забруднюючих речовин на довкілля.

Для реалізації Цілі 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками.

Цілі 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.

Цілі 15. Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припи-

нення і повернення назад процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття потрібно проводити інвестування в технології із обмеження викидів парникових газів в економіці, технології із відновлення морських та прибережних екосистем, в заходи із раціонального лісокористування, боротьбу із опустелюванням.

Виходячи із вищенаведених ЦСР можна сформулювати такі взаємопов'язані завдання соціально відповідальної інвестиційної діяльності:

- 1) забезпечення високих темпів економічного розвитку;
- 2) забезпечення формування необхідних обсягів та оптимальної структури інвестиційних ресурсів у соціальну, економічну та екологічну сфери.
- 3) ефективне використання ресурсів, охорона навколишнього середовища та кліматичні зміни.

А отже, в контексті даної роботи можна сказати, що ефективність і результативність соціально відповідального інвестування перш за все пов'язана з реалізацією його основної цілі — можливістю поєднувати фінансові вигоди та екологічні, соціальні та етичні цінності суспільства [6].

Оскільки ЦСР є цілями глобального розвитку, то власне ними користаються і країни Європи та Північної Америки для формування своїх інвестиційних стратегій як на державному та приватному рівні.

Соціально відповідальне інвестування, незважаючи на відносну "неновизну" цього інструменту (Німеччина апелює до "першого" досвіду соціально відповідального інвестування ще у 18 ст., коли виникла потреба розробки нових вугільних шахт, що в свою чергу спричинило великі екологічні проблеми пов'язані із вирубкою лісів; Велика Британія як перші досвіди такого інвестування також розглядає галузі пов'язані із вирубкою деревини (видобувні галузі, розширення території міст тощо), набуло більш широкого поширення в середині ХХ ст. в США і країнах Європи і здебільшого було спричинено активним розвитком небанківського сектору фінансових посередників, до якого традиційно відносять інвестиційні, пенсійні, страхові фонди тощо [2].

Для України такий підхід є проблемним з причини нерозвиненості сектору фінансового посередництва. Основним гравцем на ринку фінансових послуг є комерційні банки (їх частка становить біля 82%). Решта відноситься до небанківських фінансових посередників.

У контексті нашої роботи важлива не стільки кількість установ-фінансових посередників, а їх якість та зв'язок з реальним сектором економіки країни. Говорячи про соціально-відповідальні інвестиції, мова йде не просто про інвестування тимчасово вільних коштів у будь-які (найбільш прибуткові з метою примноження капіталу) сектори, а виключно у ті де буде вироблено (максимальний) позитивний соціальний ефект, інвестор буде нести повну відповідальність за економічні, соціальні та юридичні аспекти інвестиційних операцій; сфе-

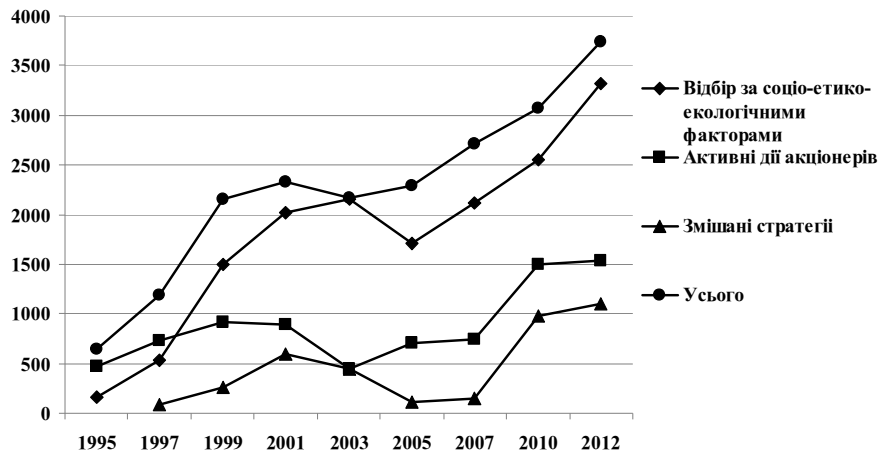

Рис. 1. Динаміка СВІ у США, трлн дол. США

Джерело: [12].

ра інвестування вибиратиметься за потенційними впливами та ефектами [5].

Такий підхід є конче необхідним для України, коли вся увага українського бізнесу, а с тим і фінансових посередників, зосереджена виключно на збільшенні капіталу. Соціальне інвестування дозволяє встановити баланс між задоволенням соціальних потреб і цілями бізнесу. В Україні часто підмінюються або ототожнюються поняття соціальний і соціально-відповідальних інвестицій. Але таке ототожнення є некоректним оскільки між ними є суттєві відмінності [5], а саме:

- соціальні інвестиції передбачають вдосконалення корпоративної культури і гармонізацію відносин між представниками компанії та її партнерами;
 - соціально-відповідальні інвестиції впливають на компанію опосередковано;
 - суб'єктом соціально-відповідального інвестування є взаємини інвесторів, результат яких має зовнішні впливи, в той час як соціальне інвестування впливає безпосередньо на розвиток окремого підприємства;
 - соціально-відповідальне інвестування поєднує мотиви та вигоди інвестора з етичними принципами.
- Соціально-відповідальне інвестування здійснюється декількома методами.

— Перший полягає в достатньо жорсткому відборі і просіюванні проектів, які відповідають всім критеріям соціально-відповідального інвестування. Цей метод вважається достатньо складним, оскільки інвестори повинні ретельно аналізувати характеристики компаній, цінні папери яких вони планують придбати для формування інвестиційного портфеля [5].

— Другий — громадські інвестиційні операції. Метою реалізації цього методу є спрямування коштів, виділених інвесторами, на розвиток економічних об'єктів і проектів, які отримують недостатнє для нормальної діяльності фінансування [5] та залучення фінансових посередників.

Такий підхід передбачає триангуляцію дій по різним напрямкам, що у країнах ЄС та Північної Америки знайшло відображення у вигляді реалізації принципу ESG (ecology-society-governance екологія-суспільство-врядування).

Врядування в даному випадку розглядається як на рівні окремого підприємства (CSR (corporate social

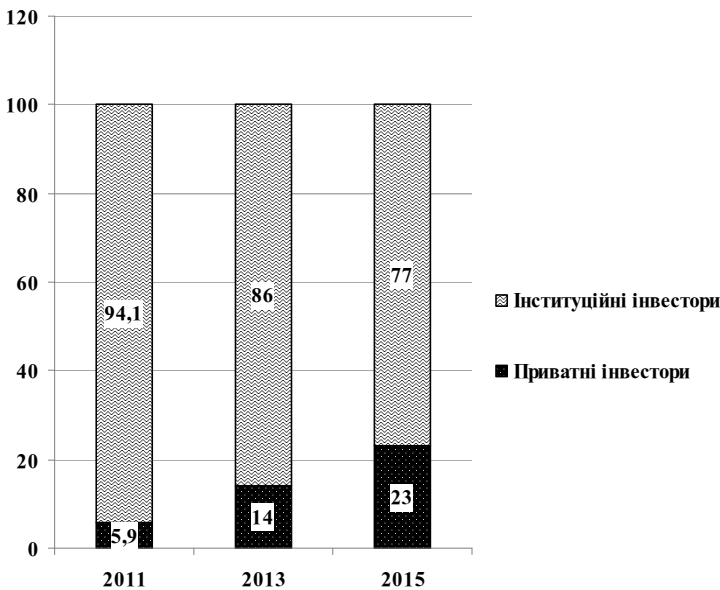

Рис. 2. Соціально відповідальне інвестування в Німеччині 2011–2015 рр.

Джерело: [5].

responsibility — корпоративна соціальна відповідальність), так і на державному рівні. Як показує світовий досвід соціально відповідальними інвесторами можуть бути як окремі особи, так і інституції.

Так, наприклад, ринок соціально відповідальних інвестицій у США є найбільшим у світі. За останні роки обсяг СБІ зріс на 486%. Для порівняння, за той самий період весь обсяг інвестицій під професійним управлінням зріс на 376%. Сьогодні фактично кожний дев'ятий долар у США вкладається з урахуванням екологічних, соціальних чи етичних факторів [12].

Таку динаміку зростання соціально відповідальних інвестицій можна пояснити передусім побудовою фінансової системи США, що ґрунтується на ринку цінних паперів. А отже, фактично мова йде про інституції та інституційних інвесторів (більше 90% активів, що належать до соціально відповідальних інвестицій [12].

Соціально-відповідальні інвестиції набули надзвичайного поширення і у Німеччині (див. рис. 1). Тут, на відміну від США, можна відзначити зростаючу роль приватних інвесторів їх частка у 2015 р. зросла в 4 рази у порівнянні з 2011 р., і має позитивну тенденції (продовжує зростати див. рис. 1).

Соціально-відповідальні інвестиції набули надзвичайного поширення і у Німеччині (див. рис. 2). Тут, на відміну від США, можна відзначити зростаючу роль приватних інвесторів їх частка у 2015 р. зросла в 4 рази у порівнянні з 2011 р., і має позитивну тенденції (продовжує зростати).

Розвиток соціально відповідального інвестування передбачає і переосмислення і ролі державного регулювання і перегляду функцій органів державного управління щодо регулювання інвестиційної діяльності та діяльності фінансових посередників.

По-перше, оскільки основним рушієм соціально відповідального є небанківські фінансові посередники, то важливим фактором у належній реалізації СБІ стає рівень їх інституційного розвитку, забезпечення їх

належного функціонування. Для України цей момент залишається проблемним. А отже, на НБУ має бути покладено як роз'яснювальні функції (що таке СБІ), так і контрольні функції (дотримання принципів СБІ при укладанні інвестиційних угод тощо, дотримання принципів ESG, розробка та запровадження методологічних пропозицій щодо розрахунків чистої поточної цінності інвестиційних проектів з урахуванням екологічних та соціальних впливів, для прикладу може бути розглянута методологія CAMP (capital asset pricing model) [5].

По-друге, дотримання принципів ESG передбачає дотримання єдиного курсу різних лінійних міністерств. Ті галузі, які є фінансово прибутковими не завжди можуть розглядатися як пріоритетні для інвестування в рамках СБІ. Наприклад, виробництво алкогольних чи тютюнових виробів, експорт лісу-кругляку тощо.

Незважаючи на певні інституційні та економічні обмеження СБІ має великий і зростаючий сегмент по всьому світу, перехід до СБІ у сформульованій державою політиці розвитку дає можливість забезпечити як обґрунтований економічний розвиток та стимулювати позитивні соціальні зміни, обмеження СБІ покращують фінансову діяльність як інвесторів, так і окремих підприємств.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Перехід України до реалізації політики, що забезпечує сталий розвиток вимагає зміни підходів до державного політики в соціальній, економічній та екологічній сферах на основі впровадження нової моделі соціально-орієнтованої економіки.

Суспільне бачення розвитку України до 2030 року охоплює такі орієнтири для досягнення, як добробут та здоров'я населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованим на сталому використанні природних ресурсів [3]. Причому економічне зростання буде ґрунтуватися на моделі "зеленої" економіки, чого можна досягти, в тому числі, і завдяки активізації соціально відповідального інвестування.

Україна перебуває на ранній стадії розвитку соціально-відповідального інвестування. Основною причиною низького попиту на такого типу інвестиції, на нашу думку, є недостатні знання інвесторів та нерозуміння потенційного позитивного зовнішнього ефекту, який мають соціально-відповідальні інвестиції. А отже, дослідження даного питання, дослідження "історій успіху" та розповсюдження позитивного досвіду серед можливих інвесторів є надзвичайно актуальним та важливим.

Важливим питанням у застосуванні принципів сталого розвитку при оцінці соціально відповідальної інвестиційної діяльності є подальша робота із виявлення практичних і вимірюваних індикаторів сталого розвитку. Тож напрямами подальших досліджень можуть бути окреслення та оцінка індикаторів сталого розвитку соціально відповідальної інвестиційної діяльності в Україні.

Література:

1. Зелена книга. Створення умов для поширення соціальної відповідальності бізнесу в Європі (публікація Європейської Комісії Брюссель, 18.7.2001) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.csr-ukraine.org/userfiles/file/greenpaper_ua.pdf
2. Ільченко-Сюйва Л.В. Соціально відповідальне інвестування: практика країн ЄС та перспективи в Україні / Л.В. Ільченко-Сюйва // Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку: Матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяченої 100-річчю державної служби в Україні (Київ, 25 трав. 2018 р.): у 5 тт. / За заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петрос. — К.: НАДУ, 2018. — Т. 2. — 156 с. — С. 98—100.
3. Національна доповідь "Цілі сталого розвитку: Україна" [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. — Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6f446a44-9bba-41b0-8642-8db3593e696e&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina>
4. Петренко Л.М. Теоретичні аспекти дослідження інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / Л.М. Петренко. — Режим доступу: [http://195.230.140.114/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/54.pdf](http://195.230.140.114/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/54.pdf)
5. Про інвестиції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://про-інвестиції.укр/%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5-%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/>
6. Садков В. Социальное и социально ответственное инвестирование [Електронний ресурс] / В. Садаков, О. Кузнецова. — Режим доступу: <http://www.oilru.com/sp/16/686/>
7. Смирнова К. Обзор "Социально ответственное инвестирование. Опыт развитых стран" [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.cloudwatcher.ru/userfiles/investirovanie.pdf>
8. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс] / United Nations Ukraine. — Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
9. Шкура І.С. Роль соціально відповідального інвестування у забезпеченні сталого розвитку України / І.С. Шкура // Економічний нобелівський вісник. — 2016. — № 1 (9). — С. 252—261.
10. Capital asset pricing model [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp>
11. European SRI Study 2010 Revised edition [Електронний ресурс] / Eurosif. — Режим доступу: http://www.eurosif.org/images/stories/pdf/Research/Eurosif_2010_SRI_Study.pdf
12. Report on Sustainable and Responsible Investing Trends in the United States 2012 [Електронний ресурс] / Social Investment Forum Foundation. — Режим доступу: <http://ussif.org/resources/pubs/documents/USSIFTrends2012ES.pdf>

References:

1. European Commission (2001), "Green book. Creating conditions for the spread of corporate social responsibility in Europe", available at: http://www.csr-ukraine.org/userfiles/file/greenpaper_ua.pdf (Accessed 10 May 2019).
 2. Il'chenko-Siujva, L.V. (2018), "Socially responsible investment: the practice of EU countries and prospects in Ukraine", Publichne vriaduvannia v Ukraini: stan, vyklyky ta perspektyvy rozvytku: Materialy schorich. Vseukr. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu, prysviachenoi 100-richchiu derzhavnoi sluzhby v Ukraini [Public Governance in Ukraine: Status, Challenges and Development Prospects: Materials of the Annual All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on International Participation devoted to the 100th Anniversary of the Civil Service in Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine, vol. 2, pp. 98-100
 3. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), "National Report "Sustainable Development Goals: Ukraine"", available at: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6f446a44-9bba-41b0-8642-8db3593e696e&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina-> (Accessed 10 May 2019).
 4. Petrenko, L.M. (2012), "Theoretical aspects of investment research", available at: [http://195.230.140.114/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/54.pdf](http://195.230.140.114/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/54.pdf) (Accessed 10 May 2019).
 5. Pro investytsii (2019), "Social investment", available at: <http://про-інвестиції.укр/%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5-%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/> (Accessed 10 May 2019).
 6. Sadkov, V. and Kuznetsova, O. (2007), "Socially and socially responsible investment", available at: <http://www.oilru.com/sp/16/686/> (Accessed 10 May 2019).
 7. Smyrnova, K. (2011), "Review "Socially Responsible Investment. Experience of developed countries"", available at: <http://www.cloudwatcher.ru/userfiles/investirovanie.pdf> (Accessed 10 May 2019).
 8. United Nations Ukraine (2017), "Sustainable Development Goals 2016-2030", available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (Accessed 10 May 2019).
 9. Shkura, I.S. (2016), "The role of socially responsible investment in ensuring sustainable development of Ukraine", Ekonomichnyj nobelivs'kyj visnyk, vol. 1 (9), pp. 252—261.
 10. Kenton, W. (2019), "Capital asset pricing model", available at: <https://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp> (Accessed 10 May 2019).
 11. Eurosif (2010), "European SRI Study 2010 Revised edition", available at: http://www.eurosif.org/images/stories/pdf/Research/Eurosif_2010_SRI_Study.pdf (Accessed 10 May 2019).
 12. Social Investment Forum Foundation (2012), "Report on Sustainable and Responsible Investing Trends in the United States", available at: <http://ussif.org/resources/pubs/documents/USSIFTrends2012ES.pdf> (Accessed 10 May 2019).
- Стаття надійшла до редакції 17.05.2019 р.*